

1 – 8 stycznia	<p>2 I 1939 Umiera Roman Dmowski (ur. 1864 r.), mąż stanu, publicysta, minister spraw zagranicznych, poseł, współzałożyciel Narodowej Demokracji i główny jej ideolog, delegat Polski na konferencję paryską, sygnatariusz traktatu wersalskiego.</p> <p>4 I 1943 W Atenach zostaje rozstrzelany Jerzy Iwanow-Szajnowicz (ur. 1911 r.), polski harcerz, sportowiec, w czasie II WŚ brytyjski tajny agent „004”, bohater greckiego ruchu oporu.</p> <p>7 I 1949 Niewyjaśniona śmierć Jana Radowicza ps. „Anoda” podczas przesłuchania na UB, polski harcerz, żołnierz Szarych Szeregów, uczestnik Powstania Warszawskiego.</p>
9 – 15 stycznia	<p>9 I 1944 Powstaje Rada Jedności Narodowej.</p> <p>12 I 1953 Prymas Polski Stefan Wyszyński zostaje mianowany na Kardynała.</p> <p>13 I 1982 W czasie stanu wojennego powołano Ogólnopolski Komitet Oporu.</p>
16 – 22 stycznia	<p>18 I 1943 Rozbicie niemieckiego więzienia w Pińsku przez oddział Jana Piwnika ps. „Ponury”.</p> <p>21 I 1504 Początek obrad sejm w Piotrkowie, który uchwalił dwie ważne ustawy. Pierwsza dotyczyła tzw. incompatibilów a druga ograniczała samodzielność monarchy w rozdawaniu dóbr królewskich w lenno i na własność dziedziczną. Były to fundamentalne ustawy, które później przyczyniły się do powstania ruchu egzekucyjnego, domagającego się od dwóch ostatnich Jagiellonów przestrzegania tych praw.</p> <p>22 I 1863 Wybucho Powstanie Styczniowe.</p>

23–29 stycznia	<p>23 I 1793 Rosja i Prusy dokonują II rozbioru Polski.</p> <p>24 I 1588 W bitwie pod Byczyną wojska polskie pod dowództwem hetmana Jana Zamoyskiego pokonały armię pretendującego do polskiego tronu arcyksięcia austriackiego Maksymiliana III Habsburga.</p> <p>29 I 1917 W Częstochowie umiera dr Władysław Biegański - polski lekarz internista, doktor medycyny, logik, filozof, działacz społeczny.</p>
----------------	---

30 styczeń – 5 luty	<p>1 II 1411 Koniec Wielkiej Wojny z Zakonem Krzyżackim i I Pokój Toruński (Bitwa pod Grunwaldem to oddzielny temat).</p> <p>1 II 1944 Oddział Specjalny „Pegaz” Kierownictwa Dywersji Komendy Głównej AK, w Alejach Ujazdowskich w Warszawie dokonuje udanego zamach na gen. Franza Kutscherę zwanego „Katem Warszawy”.</p> <p>4 II 1945 Rozpoczyna się Konferencja Jałtańska. Postanowienia? Znaczenie?</p>
---------------------	--

6 – 12 luty	<p>7 II 1939 Do portu w Gdyni wpływa ORP „Orzeł” nowoczesny okręt podwodny zbudowany z pieniędzy zebranych przez społeczeństwo.</p> <p>10 II 1920 Gen. Józef Haller wrzuca pierścień do Bałtyku, symboliczne zaślubiny Polski z morzem.</p> <p>11 II 1942 „Alek” Maciej Dawidowski – usuwa z pomnika Mikołaja Kopernika w Warszawie niemieckojęzyczną tablicę zakrywającą napis: „Mikołajowi Kopernikowi Rodacy”.</p>
-------------	--

13 – 19 luty	<p>15 II 1386 Chrzest Władysława Jagiełły.</p> <p>16 II 1941 Pierwszy zrzut cichociemnych, żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych, przeszkolonych w Wielkiej Brytanii.</p> <p>17 II 1941 Wanda Półtawska została aresztowana przez Gestapo a następnie osadzona w KL Ravensbruck. Wanda Półtawska była profesorem Polskiej Akademii Teologicznej oraz bliskim współpracownikiem Jana Pawła II.</p>
--------------	---

20 – 26 luty	<p>22 II 1931 Rocznica pierwszego objawienia Pana Jezusa Św. s. Faustynie Kowalskiej – Postać Św. Faustyny</p> <p>23 II 1998 Prezydent RP Aleksander Kwaśniewski w Warszawie i papież Jan Paweł II w Watykanie ratyfikowali konkordat między Polską a Stolicą Apostolską.</p> <p>24 II 1953 Stracony poprzez powieszenie zostaje gen. August Emil Fieldorf ps. „Nil”, zastępca Komendanta Głównego Armii Krajowej</p>
--------------	--

27 luty – 5 marzec	<p>1 III 1951 Zamordowano 7 członków IV Zarządu Zrzeszenia Wolności i Niezawisłość. Od 2011 roku 1 marca obchodzimy Narodowy Dzień Pamięci o Żołnierzach Wyklętych. Podziemie Niepodległościowe. Powstanie Antykomunistyczne.</p> <p>1 III 1938 Śmierć Władysława Grabskiego – autora reformy walutowej, polityka Narodowej Demokracji, ministra skarbu, dwukrotnego premiera II RP.</p> <p>5 III 1940 Zapada „Decyzja Katyńska” – Stalin podejmuje decyzję o zamordowaniu Polskich jeńców oraz więźniów przetrzymywanych na terenie ZSRR.</p>
--------------------	---

6 – 12 marzec

7 III 1000 Zjazd w Gnieźnie

8 III 1968 Wiec studencki na Uniwersytecie Warszawskim zapoczątkował tzw. wydarzenia marcowe.

9 III 1652 Data wykorzystania po raz pierwszy zasady liberum veto na Sejmie.

13 – 19 marzec

14 III 1850 W Berdyczowie Honoré de Balzac poślubił Ewelinę Hańską.

17 III 1921 Polska odrodzona uchwała Konstytucję, tzw. Konstytucja Marcowa

18 III 1596 Król Zygmunt III Waza podjął decyzję o przeniesieniu stałej swojej rezydencji do stolicy Mazowsza. Stolicą Rzeczypospolitej w dalszym ciągu pozostawały: Kraków i Wilno.

20 – 26 marzec

20 III 1942 Na murach Warszawy po raz pierwszy pojawia się znak „Polski Walczącej”

24 III 1794 Tadeusz Kościuszko składa przysięgę na rynku krakowskim. Początek Insurekcji Kościuszkowskiej.

26 III 1943 Akcja pod Arsenalem, odbicie Jana Bytnara „Rudego” z rąk Gestapo.

27 marzec – 2 kwietnia	<p>27 III 1945 W Pruszkowie NKWD aresztuje i osadza na Łubiance 16 przywódców Polski Podziemnej, Proces Szesnastu.</p> <p>1 IV 1656 Król Jan Kazimierz składa śluby w katedrze we Lwowie: Najświętsza Maryja Pana zostaje ogłoszona Królową Korony Polskiej. Potop Szwedzki.</p> <p>2 IV 2005 Odchodzi do domu Ojca Papież Jan Paweł II</p>
------------------------	--

3 – 9 kwietnia	<p>3 IV 1940 Wyruszył pierwszy transport z polskimi jeńcami z obozu w Kozielsku na miejsce kaźni w Katyniu. W kolejnych dniach Sowieci rozpoczęli również przewożenie Polaków z obozów jenieckich w Ostaszku i Starobielsku oraz z innych miejsc. W wyniku tej zbrodniczej operacji, w przeciągu półtora miesiąca funkcjonariusze NKWD zamordowali 14552 polskich jeńców w Katyniu, Kalininie-Twerze i Charkowie, a także kolejnych ponad 7 tysięcy jeńców, głównie cywilów, w sumie co najmniej 21 768 obywateli RP.</p> <p>4 IV 1794 Dysponujący czterema tysiącami regularnych żołnierzy, dwoma tysiącami kosynierów i dwunastoma działami naczelnik Tadeusz Kościuszko rozbił pod Raclawicami liczące trzy tysiące żołnierzy i dwanaście dział wojska gen. Aleksandra Tormasowa. Sukces został osiągnięty dzięki użyciu do ataku na rosyjskie działa kosynierów wspartych piechotą. O przebiegu batalii Kościuszko pisał: <i>trwała od 3 po południu do godziny 8 wieczór. Skutek jej jest zupełne zwycięstwo. Utrzymaliśmy plac bitwy, wzięliśmy 12 armat wielkiego i mniejszego kalibru z zaprzęgami i amunicją do nich należącą.</i></p> <p>5 IV 1883 Profesorowie Uniwersytetu Jagiellońskiego, Zygmunt Wróblewski i Karol Olszewski jako pierwsi na świecie dokonali skroplenia tlenu.</p>
----------------	--

10 – 16 kwietnia	<p>10 IV 1525 Książę pruski Albrecht Hohenzollern złożył na Rynku krakowskim hołd lenny królowi Zygmuntowi I Staremu.</p> <p>14 IV 966 W Wielką Sobotę książę Mieszko I wraz ze swoimi poddanymi dokonał historycznego zwrotu w dziejach Polski. Dzięki umowie zawartej z czeskim księciem Bolesławem I Okrutnym, ojcem Dobrawy, przyjął chrzest. Decyzja ta na stałe wprowadziła krzepnące państwo polskie do kręgu kulturowego Europy Zachodniej. Ponadto akt ten wyrażał ościennym państwom chrześcijańskim argument przed ekspansją na polskie ziemie w celu ich chrystianizacji.</p> <p>14 IV 1924 Prezydent RP Stanisław Wojciechowski wydał rozporządzenie o wycofaniu z obiegu marki polskiej i zastąpieniu jej złotym. W tym celu powołano Bank Polski, jako emitenta nowej waluty. Wprowadzenie złotego było elementem reform przeprowadzonych przez rząd Władysława Grabskiego. W ich wyniku II RP po okresie hiperinflacji osiągnęła stabilizację gospodarczą.</p>
------------------	---

17 – 24 kwietnia

16 IV 1942 W Warszawie w „Biuletynie Informacyjnym” ukazała się pierwsza notatka mówiąca o znaku Polski Walczącej. Konspiracyjny organ Biura Informacji i Propagandy napisał: co dzień ścierany z murów pojawia się na tych murach na nowo, rysowany przez nieznaną tysiące rąk. [...] znak kotwicy opanował stolicę i jest prawdopodobnym, że rozpowszechni się po całym kraju. Niech idzie w świat! Niech niepokoi wroga, niech świadczy – że Polska Walcząca żyje i czuwa.

18 IV 1518 Na Wawelu odbył się ślub króla Zygmunta I Starego z drugą żoną Boną Sforzą i jej koronacja na królową Polski.

20 IV 1873 W osadzie Sadowa na Górnym Śląsku przyszedł na świat w tradycyjnej rodzinie górniczej polski działacz narodowy Wojciech Korfański. Dążąc do zapewnienia korzystnego dla odrodzonej Polski podziału górnośląskiego regionu proklamował i stanął na czele III powstania śląskiego. W II RP był związany z Chrześcijańską Demokracją, z ramienia której pełnił funkcję wicepremiera w rządzie Wincentego Witosa.

25 kwietnia – 1 maja

29 IV 1889 W Suwałkach urodził się późniejszy podpułkownik, żołnierz Samoobrony Wileńskiej, pogromca bolszewików, kawalerzysta Wojska Polskiego i Korpusu Ochrony Pogranicza, partyzant i kawaler orderu Virtuti Militari, Jerzy Dąmbrowski „Łupaszka”. Niesamowite wyczyny jakich dokonywał w trakcie walk z Armią Czerwoną w latach 1918-1920 sprawiły, że stał się *na kresach północno-wschodnich postacią legendarną, sławnym zagończykiem [...] dokazującym na czele ochotniczego oddziału jazdy czynów odwagi i sztuki wojennej godnych Kmicica.*

30 IV 1310 W Kowalu przyszedł na świat najmłodszy syn Władysława Łokietka i Jadwigi, Kazimierz zwany Wielkim. Był ostatnim polskim monarchą z piastowskiej dynastii. Za swych rządów, pomimo niesprzyjającej sytuacji geopolitycznej, zdołał skutecznie zreformować państwo i umocnić jego pozycję w regionie. Kazimierz Wielki pośród swoich niezliczonych zasług poszerzył również granice Polski związując z nią na kolejne cztery wieki Ruś Halicką i Włodzimierską.

30 IV 1940 Pod Anielinem w walce z żołnierzami niemieckimi poległ kawalerzysta i olimpijczyk, legendarny dowódca Oddziału Wydzielonego Wojska Polskiego, mjr Henryk Dobrzański "Hubal". Ponieważ pomimo przegranej kampanii wrześniowej nie zdjął munduru i nieprzerwanie prowadził wraz ze swoimi podkomendnymi osamotnioną walkę, Niemcy nazwali go "szalonym majorem". Jego żołnierz por. Marek Szymański "Sęp" napisał: *zginął człowiek, który swej przysięgi żołnierskiej nie złamał, Honoru Polskiego Żołnierza nie splamił.*

2 – 8 maja

5 V 1846 W Woli Okrzejskiej urodził się przyszły laureat literackiej Nagrody Nobla, Henryk Sienkiewicz. W zbiorowej świadomości rodaków zaskarbił sobie poczesne miejsce przede wszystkim dzięki napisanym „ku pokrzepieniu serc” powieściom „Trylogia” i „Krzyżacy”. Jednak światową sławę zyskał powieścią „Quo vadis”, która w późniejszych latach doczekała się licznych ekranizacji. Oprócz tak znanych dzieł jak chociażby „W pustyni i w puszczy” pozostawił po sobie również nowele i powieści obyczajowe.

5 V 1939 W odpowiedzi na agresywną politykę III Rzeszy w Sejmie RP wygłosił przemówienie Minister Spraw Zagranicznych, Józef Beck. W jego trakcie wypowiedział historyczne słowa: *Pokój jest rzeczą cenną i pożądaną. Nasza generacja, skrwawiona w wojnach, na pewno na okres pokoju zasługuje. Ale pokój, jak prawie wszystkie sprawy tego świata, ma swoją cenę, wysoką, ale wymierną. My w Polsce nie znamy pojęcia pokoju za wszelką cenę. Jest jedna tylko rzecz w życiu ludzi, narodów i państw, która jest bezcenna. Tą rzeczą jest honor.*

7 V 1794 Naczelnik powstania Tadeusz Kościuszko wydał uniwersał połaniecki, który nawiązując do zapisów Konstytucji 3 Maja poprawiał położenie włościan i zapewniał im ochronę ze strony powstańczych władz.

9 – 15 maja

11 V 1573 We wsi Kamień pod Warszawą w trakcie pierwszej w dziejach Rzeczypospolitej wolnej elekcji prymas Jakub Uchański nominował brata francuskiego króla, Henryka Walezego na władcę Polski. Jego konkurentami do tronu byli car Iwan IV Groźny, Jan III Waza, Stefan Batory i Ernest Habsburg.

12 V 1935 W wieku 67 lat zmarł w Warszawie jeden z twórców niepodległej Polski Józef Piłsudski. Uroczystości pogrzebowe były celebrowane w Warszawie, a następnie Krakowie przy udziale setek tysięcy ludzi, władz i przedstawicieli kilkunastu państw. Kolejne rocznice śmierci marszałka były obchodzone przez Polaków nawet podczas II wojny światowej.

13 V 1981 O godzinie 17:19 na Placu św. Piotra w Rzymie dokonano zamachu na papieża Jana Pawła II. Zamachowcem był turecki terrorysta Mehmet Ali Agca, którego mocodawcą najprawdopodobniej była bułgarska bezpieka, za którą stało radzieckie KGB. Rannego papieża poddano operacji w poliklinice Gemelli. Przyszły święty wierzył, że od śmierci uratowało go Matka Boska Fatimska, która po raz pierwszy objawiła się 13 maja 1917 roku, a więc dokładnie 64 lata przed zamachem.

16 – 22 maja

16 V 1902 W Sosnowcu urodził się najslynniejszy polski śpiewak dwudziestolecia międzywojennego, Jan Kiepura. Międzynarodową karierę rozpoczął dzięki występom w Operze Wiedeńskiej, po których prasa obwołała go "królem tenorów". Nie tylko zdołał odnieść wielki sukces, jako śpiewak, po obu stronach oceanu, ale również wystąpił w licznych filmach.

18 V 1944 Około godziny 9.30 po zaciętych walkach do opuszczonego przez Niemców klasztoru Monte Cassino wszedł patrol 12. Pułku Ułanów Podolskich, który zatknął na zdobytych ruinach swój proporczyk. Relacjonujący na bieżąco to jedno z największych i najkrwawszych zwycięstw żołnierzy polskich podczas II wojny światowej ppor. Witold Domański napisał: *Jeszcze dziś, osiemnastego maja, świat dowie się, że Monte Cassino jest w rękach Polaków. ... Trzeba, żeby wiedzieli potomni, że dla nas góra ta była najbardziej niedostępnym szczytem świata, trudniejszym do zdobycia niż Mount Everest, niż Nanga Parbat. Lecz tędy prowadziła droga do Polski.*

18 V 1920 W Wadowicach urodził się Karol Józef Wojtyła drugi syn Karola Wojtyły i Emilii z Kaczorowskich. W wieku 58 lat 16 października 1978 roku został wybrany papieżem i przyjął imię Jan Paweł II. Podczas swojego wyjątkowego, trwającego dwadzieścia siedem lat pontyfikatu odbył ponad sto podróży zagranicznych docierając do wiernych na wszystkich zamieszkałych kontynentach.

23 – 29 maja

25 V 1609 Król polski Zygmunt III Waza wyruszając do Wielkiego Księstwa Litewskiego ostatecznie opuścił wraz z rodziną i dworem dotychczasową siedzibę, krakowski Wawel. Po powrocie z wyprawy moskiewskiej władca osiadł w 1611 roku w Warszawie, która odąd stała się miastem rezydencjonalnym Jego Królewskiej Mości.

26 V 1331 W Chęcinach rozpoczął się ogólnopolski wiec zwołany przez króla Władysława Łokietka – początek polskiego parlamentaryzmu.

27 V 1727 Jeden z najstarszych parków miejskich w Polsce, Ogród Saski został udostępniony dla mieszkańców Warszawy. Jego założycielem był król August II Mocny.

30 maja – 5 czerwca

30 V 1940 „Będzie musiało się rozstać z życiem kilka tysięcy Polaków”. W Krakowie na posiedzeniu policyjnych władz Generalnego Gubernatorstwa poświęconemu tzw. Nadzwyczajnej Akcji Pacyfikacyjnej mającej zabezpieczyć III Rzeszę przed groźbą polskiego oporu Hans Frank powiedział: *w rezultacie będzie musiało się rozstać z życiem kilka tysięcy Polaków, głównie ze sfer ideowych przywódców polskich. Dla nas wszystkich jako narodowych socjalistów nakazem chwili jest podjęcie zobowiązania, że dołożymy wszelkich starań, by w narodzie polskim nie wykrystalizował się już żaden opór. [...] Chciałbym prosić Panów o udzielenie nam jak najbardziej efektywnej pomocy przy realizacji tego zadania.*

31 V 1505 W Radomiu zakończyły się dwumiesięczne obrady sejmiku walnego podczas, którego uchwalono m.in. konstytucję "Nihil novi" oraz przyczyniono się do opublikowania Statutu Łaskiego. Pierwszy dokument stał się jednym z fundamentów ustroju Rzeczypospolitej i demokracji szlacheckiej wyprzedzając znacznie rozwiązania ustrojowe innych państw europejskich. Drugi zaś był zbiorem wszystkich praw obowiązujących w Królestwie Polskim.

2 VI 1979 W Warszawie rozpoczęła się pierwsza pielgrzymka do ojczyzny papieża Jana Pawła II. Tego samego dnia na Placu Zwycięstwa (obecnie Plac Piłsudskiego) podczas mszy, która zgromadziła tysiące wiernych, wypowiedział historyczne i prorocze słowa: Wołam, ja, syn polskiej ziemi, a zarazem ja, Jan Paweł II, papież. Wołam z całej głębi tego Tysiąclecia, wołam w przeddzień Święta Zestania, wołam wraz z wami wszystkimi: Niech zstąpi Duch Twój! Niech zstąpi Duch Twój! I odnowi oblicze ziemi!... Tej ziemi!

6 – 12 czerwca

4 VI 1960 Umiera Generał Józef Haller

7 VI 1457 Odbył się triumfalny wjazd króla polskiego Kazimierza Jagiellończyka do wykupionej z rąk najemników czeskich siedziby wielkich mistrzów zakonu krzyżackiego, zamku w Malborku.

8 VI 1946 ulicami Londynu przemaszerowała wielka parada upamiętniająca zwycięstwo Aliantów nad Niemcami i Japonią podczas II wojny światowej. Ta niespotykana uroczystość przyciągnęła tłumy widzów, którzy podziwiali wielokilometrową kolumnę marszową. Wśród defilujących znaleźli się przedstawiciele praktycznie wszystkich narodów, które przyczyniły się do zwycięstwa z wyjątkiem Polaków. Okrytych sławą bojową Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie nie zaproszono na uroczystość, aby nie drażnić tym niewygodnym faktem Józefa Stalina.

13 – 19 czerwca

13 VI 1930 W Warszawie przyszedł na świat oficer Ludowego Wojska Polskiego, płk. Ryszard Kukliński. W 1972 r. został tajnym współpracownikiem CIA, której przez blisko 10 lat przekazał cenne dokumenty dotyczące PRL, ZSRR, Układu Warszawskiego i planów stanu wojennego. W lutym 2014 roku na ekrany kin wszedł film poświęcony jego osobie zatytułowany „Jack Strong”.

14 VI 1634 Rzeczpospolita Obojga Narodów i Carstwo Rosyjskie zawarły pokój wieczysty w Polanowie kończący wojnę smoleńską (1632-1634), a w praktyce podsumowujący wojny polsko-rosyjskie toczone w I poł. XVII wieku.

18 VI 1792 Pod Zieleńcami wojska polskie stoczyły pierwszą od wielu lat zwycięską bitwę z Rosjanami. Męstwo i ofiarność polskich żołnierzy w walce z najeźdźcą dążącym do obalenia Konstytucji 3 Maja zostało nagrodzone przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego nowym odznaczeniem bojowym, krzyżem wojskowym Virtuti Militari. Orderem tym, będącym od tej pory symbolem największego bohaterstwa, odznaczono głównodowodzących bitwy pod Zieleńcami, w tym księcia Józefa Poniatowskiego oraz Tadeusza Kościuszkę, a także wybranych podoficerów i szeregowych.

20 – 26 czerwca

20 VI 1940 W podwarszawskich Palmirach Niemcy rozpoczęli masową egzekucję więźniów z Pawiaka. W jej trakcie zamordowano aż 358 osób, wśród których były 82 kobiety. Była to największa z przeprowadzonych w tym miejscu egzekucji. Pośród zamordowanych znaleźli się wybitni przedstawiciele polskiej kultury, intelektualiści, politycy i sportowcy. Mord przeprowadzono w ramach tzw. Nadzwyczajnej Akcji Pacyfikacyjnej, nazywanej też Akcją AB, wymierzonej przeciw polskim elitom.

22 VI 1941 Wycofujące się przed agresorami oddziały NKWD zamordowały około 80 tysięcy Polaków przetrzymywanych dotychczas w sowieckich więzieniach. O godzinie 3:15 siły III Rzeszy i jej sojusznicze armie rozpoczęły w ramach operacji „Barbarossa” agresję na Związek Sowiecki. W jej wyniku całe terytorium II Rzeczypospolitej (z wyjątkiem terenów zajętych przez Słowację) znalazło się pod niemiecką okupacją.

26 VI 1579 Król Polski Stefan Batory oficjalnie wypowiedział wojnę carowi Iwanowi Groźnemu. W toku działań zbrojnych nie tylko odzyskał dla Rzeczypospolitej Inflanty i ziemię połocką, ale także odepchnął Rosję od wybrzeży Bałtyku.

27 czerwca – 3 lipca

29 VI 1941 W Nowym Jorku zmarł jeden z najwybitniejszych polskich pianistów i mężów stanu, kompozytor i polityk Ignacy Jan Paderewski. Naczelnym Wódzem gen. Władysław Sikorski wydał rozkaz, w którym napisał: zasługi Jego dla Sprawy Polskiej były niezmierzone. Sprawie tej oddał talent genialnego artysty. Zdobyte tym talentem sławę, cały swój osobisty urok i autorytet, cały majątek i cały wysiłek swego płomiennego i niezłomnego serca oddał na usługi Polski.

30 VI 1940 Gen. Stefan Rowecki został mianowany Komendantem Głównym ZWZ. Dokładnie po trzech latach później, już jako pierwszy Komendant Główny AK, został zaarrestowany przez Gestapo i stracony rok później w niemieckim obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen.

1 VII 1569 Na sejmie w Lublinie podpisano akt unii pomiędzy Koroną Królestwa Polskiego i Wielkim Księstwem Litewskim. Umowa ta zastąpiła dotychczasową unię personalną, unię realną. Od tej pory oba państwa miały wspólnego monarchę, herb, sejm, politykę zagraniczną i obronną. Unia Lubelska zapoczątkowała istnienie Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

4 – 10 lipca

4 VII 1610 pod Kłuszynem hetman polny koronny Stanisław Żółkiewski rozgromił przeważające siły rosyjsko-szwedzkie. Zwycięstwo to otworzyło jego wojskom drogę do Moskwy i umożliwiło zajęcie Kremla.

4 VII 1916 Po kilkugodzinnym ostrzale artyleryjskim na pozycje bronione przez Polaków pod Kostiuchnowką uderzyły wielokrotnie silniejsze oddziały rosyjskie dowodzone przez gen. Aleksieja Brusilowa. Rozpoczęła się największa i najbardziej krwawa bitwa Legionów Polskich. Dzięki zapalczywemu oporowi legionistów, kosztującymi ich 2000 zabitych, rannych i zaginionych żołnierzy wojska państw centralnych zdołały się wycofać i przegrupować. Waleczność Polaków zaowocowała m.in. skłonieniem się słabnących Niemiec i Austro-Węgier do deklaracji wskrzeszenia Królestwa Polskiego.

10 VII 1940 Rozpoczęła się trwająca blisko cztery miesiące bitwa powietrzna o Wielką Brytanię. W walce z lotnictwem Luftwaffe obok lotników RAF-u wzięło udział 145 pilotów z Polski. Stanowili oni najliczniejszą grupę wśród brytyjskich sojuszników. W trakcie bitwy Polacy walczyli w dywizjonach brytyjskich oraz czterech polskich. Z pośród nich najwięcej zestrzeleń przypisuje się okrytemu sławą Dywizjonowi 303, który uznawany jest za najsukuteczniejszy ze wszystkich pododdziałów strzegących brytyjskich przestworzy.

11 – 17 lipca

11 VII 1943 W niedzielę rano oddziały Ukraińskiej Powstańczej Armii dokonały największego, skoordynowanego ataku na Polaków mieszkających na Wołyniu. Tego dnia zaatakowano blisko sto polskich miejscowości dokonując rzezi na ich mieszkańcach.

13 VII 1944 Po kilkudniowych zażartych walkach toczonych przeciw Niemcom w ramach operacji „Ostra Brama”, na wieży zamkowej w Wilnie zatknięto biało-czerwoną flagę. Sukces został osiągnięty dzięki ofiarności żołnierzy Wileńskiego i Nowogródzkiego Okręgu AK, wspartych przez oddziały frontowe Armii Czerwonej. Jednakże pomimo początkowej postawy sowieckie wojska okazały się nieść na swoich bagnietach kolejną okupację i zniewolenie. Wymownym symbolem tragicznego końca powstania wileńskiego było podstępne aresztowanie dowódcy operacji „Ostra Brama” ppłk Aleksandra Krzyżanowskiego „Wilka”.

17 VII 1916 Urodził się polski historyk, mediewista, uczestnik Powstania Warszawskiego, prezes Polskiej Akademii Nauk i dyr. zamku Królewskiego Aleksander Gieysztor.

18 – 24 lipca

19 VII 1920 Hrabia Pál Teleki został po raz pierwszy desygnowany na premiera Królestwa Węgier. Jedną z pierwszych inicjatyw utworzonego przez niego rządu było podjęcie decyzji o wysłaniu na własny koszt bezpłatnej pomocy wojskowej dla pogrążonej w wojnie z Rosją Bolszewicką Polski. Niezbędna amunicja, karabiny oraz sprzęt polowy dotarły do Skierniewic w przededniu Bitwy Warszawskiej i pomogły odmienić losy wojny.

21 VII 1905 Na stokach Cytadeli Warszawskiej został powieszony działacz niepodległościowy i bojownik PPS Stefan Okrzeja. Podczas Powstania Warszawskiego jego imię nosiła 28. Dywizja Piechoty AK.

23 VII 1944 Ze Lwowa została nadana nieszyfrowana depesza: *Żołnierze Armii Krajowej walczą o Lwów. Z pieśnią o Wolnej Polsce idą w bój mężczyźni, kobiety i dzieci. Włosy się jeżą na głowie na widok ataku naszych na lufy niemieckich karabinów maszynowych. [...] Chłopczy ze Lwowa są godni żołnierzy spod Monte Cassino [...].*

25 – 31 lipca

28 VII 1914 Austro-Węgry wypowiedziawszy wojnę Królestwu Serbii rozpoczęły I wojnę światową. W trakcie trwających cztery lata, prowadzonych na niespotykaną dotąd skalę walk ziemie przyszłej II Rzeczypospolitej stały się teatrem bezpośrednich działań wojennych. W ich wyniku straty i zniszczenia dotknęły wszelkich sfer życia, a w zaborczych armiach poległo 450 tysięcy Polaków.

26 VII 1946 Po raz drugi zostaje aresztowany przez UB i skazany na śmierć Franciszek Jerzy Jaskulski „Zagończyk”, oficer AK i Działacz Zrzeszenia Wolności i Niezawisłość

29 VII 1794 W trakcie insurekcji kościuszkowskiej pod wsią Sałaty na Litwie powstańcze wojska pokonały ponad czterokrotnie liczniejsze regularne siły rosyjskie. Autorem tego śmiałego zwycięstwa, możliwego dzięki karności i bitności żołnierzy, był jeden z powstańczych generałów, książę Romuald Giedroyc.

1 – 7 sierpnia

1 VIII 1944 Powstanie Warszawskie

3 VIII 1914 W Oleandrach na krakowskich Błoniach z przybyłych ochotników rekrutujących się ze Związków Strzeleckich i Drużyn Strzeleckich Józef Piłsudski utworzył 1 Kompanię Kadrową. Oddział został sformowany w związku z wybuchem I wojny światowej i miał walczyć z Rosjanami na terenie Królestwa Kongresowego. Do zgromadzonych żołnierzy Piłsudski powiedział: *Spotkał was ten zaszczyt niezmierny, że pierwsi pójdziecie do Królestwa i przestąpicie granicę rosyjskiego zaboru, jako czołowa kolumna Wojska Polskiego, idącego walczyć za oswobodzenie ojczyzny. [...] Patrzę na was jako na kadry, z których rozwinąć się ma przyszła armia polska, i pozdrawiam was, jako pierwszą kadrową kompanię.* 1 tydzień

6 VIII 1914 Pierwsza kompania kadrowa przekroczyła granicę zaboru rosyjskiego i wkroczyła na teren Królestwa Polskiego w celu rozpoczęcia walki o wolność kraju. Z tej okazji jej dowódca Tadeusz Kasprzycki „Zbigniew” powiedział do swoich żołnierzy: *Weszliśmy do Królestwa jako pierwszy od 1931 oddział wojska polskiego.* 1 tydzień

8 – 14 sierpnia

9 VIII 1382 Książę Władysław Opolczyk funduje klasztor na Jasnej Górze

9 VIII 1864 W podwarszawskim Kamionku urodził się przyszły polityk, pisarz i mąż stanu, Roman Dmowski. Związał się z tworzącym się ruchem narodowym, którego został liderem. Jego założenia zawarł w pracy „Myśli nowoczesnego Polaka”. Podczas I wojny światowej zainicjował sformowanie Błękitnej Armii oraz stanął na czele Komitetu Narodowego Polski, który odważnie bronił interesów polskich na konferencji pokojowej w Paryżu. Dzięki skutecznej, wielopłaszczyznowej działalności stał się jednym z ojców odrodzonej II Rzeczypospolitej.

13 VIII 1920 Rozpoczęła się dwudniowa bitwa Wojska Polskiego z Armią Czerwoną pod Ossowem. Wśród żołnierzy broniących dostępu do Warszawy znaleźli się harcerze i uczniowie stołecznych szkół średnich. W trakcie zaciętych walk poległ m.in. ochotnik ks. Ignacy Skorupka. W wyniku bitwy zdołano nie tylko zatrzymać pochód bolszewików na Warszawę, ale również rozbić i zmusić do wycofania ich oddziały. Batalia ossowska była częścią bitwy warszawskiej nazywanej „cudem nad Wisłą”.

15 – 21 sierpnia

15 VIII 1917 W Lozannie w Szwajcarii Roman Dmowski założył Komitet Narodowy Polski, którego celem było doprowadzenie do odzyskania przez Polskę niepodległości. Siedzibą organizacji obrano Paryż. Komitet zyskał poparcie państw ententy, które uznały go za oficjalną reprezentację mającego się odrodzić państwa polskiego. Organizacja rozwiązała się po podpisaniu kończącego I wojnę światową traktatu wersalskiego.

17 VIII 1920 330 obrońców Lwowa z trudem zwycięża w Bitwie z Bolszewicką Armią Budionnego pod Zadwórzem (Polskie Termopile)

20 VIII 1944 Około 2.30 w nocy rozpoczęła się jedna z najsłynniejszych powstańczych akcji bojowych. Żołnierze z Batalionu „Kiliński” wraz z drużynami kpt. Stefana Micha „Kmity”, kpt. Jerzego Skupieńskiego „Jotesa”, kpt. Józefa Pszennego „Chwackiego” oraz minerską drużyną kobiecą dr Zofii Franio „Doktora” przystąpili do ataku na silnie umocniony przez Niemców wieżowiec przedwojennej „Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej”, tzw. PAST-ę. Po kilkunastu dniach przygotowań i ponad 12 godzinach walki Powstańcy zajęli budynek biorąc do niewoli 115 jeńców i zdobywając dużo cennej broni.

22 – 28 sierpnia

23 VIII 1919 O wczesnych godzinach porannych członkowie Polskiej Organizacji Wojskowej rozpoczęli powstanie sejneńskie. Jego celem było przyłączenie spornych z Litwą terenów do Polski. Po kilku dniach walk powstańców dowodzonych przez por. Adama Rudnickiego wsparło Wojsko Polskie. W ich wyniku wojsko litewskie zostało ostatecznie zmuszone do wycofania się, a ziemia sejneńska znalazła się w granicach II Rzeczypospolitej.

26 VIII 1943 Oddział Narodowych Sił Zbrojnych zlikwidował w zasadzce dowódcę niemieckiej 174 Dywizji Rezerwowej, gen. Kurta Rennera. Akcję przygotował ze swoim oddziałem Tomasz Wójcik „Tarzan”. Kurt Renner był najwyższym stopniem niemieckim oficerem zlikwidowanym przez zbrojne ramię polskiego podziemia.

26 VIII 1946 Sanitariuszka V Wileńskiej Brygady AK, Danuta Siedzikówna „Inka” i Feliks Selmanowicz „Zagończyk” zostają rozstrzelani przez komunistów w więzieniu Gdańsku.

29 sierpnia – 4 września

1 IX 1939 Niemcy napadają na Polskę, rozpoczyna się II Wojna Światowa. Wojna Obronna 1939.

2 IX 1945 W Warszawie utworzono Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość, które było najliczniejszą konspiracją organizacją niepodległościową w Polsce po zakończeniu II wojny światowej. Na czele WiN-u stali kolejni prezesi Zarządu Głównego, którzy pełnili swoje obowiązki do momentu aresztowania przez komunistyczny aparat represji: płk Jan Rzepecki do listopada 1945 roku, płk Franciszek Niepokólczycki do października 1946 roku, ppłk Wincenty Kwieciński do stycznia 1947 roku oraz ppłk Łukasz Ciepliński do listopada 1947 roku. W rocznicę zamordowania ostatniego z nich obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych.

4 IX 1809 W Krzemieńcu na Wołyniu przyszedł na świat jeden z najwybitniejszych polskich twórców romantyzmu, Juliusz Słowacki. Po ukończeniu studiów prawniczych przeniósł się do Warszawy, w której przeżył Powstanie Listopadowe. W jego trakcie dzięki napisanym utworom zyskał sławę pierwszego poety insurekcji. Jeszcze w trakcie powstania udał się na emigrację, na której stworzył swoje najwybitniejsze dramaty „Konrada”, „Balladynę”, czy też „Lillę Wenedę”, a także liczne wiersze i poematy. Wraz ze swoim antagonistą Adamem Mickiewiczem został uznany za wieszczę narodowego.

5 – 11 września

9 IX 1939 W odpowiedzi na niemieckie propagandowe doniesienia o rzekomym błyskawicznym zdobyciu stolicy Polski, komisarz przy Dowództwie Obrony Warszawy Stefan Starzyński w przemówieniu radiowym oznajmił: *Wiemy z rozkazu gen. Czuma, że wojsko Warszawy nie odda. Warszawa to honor Polski*

8 IX 1514 Pod miejscowością Orsza na terenie województwa witebskiego 25-tysięczne wojska litewsko-polskie zatrzymały pochód blisko 40-tysięcznej armii moskiewskiej dowodzonej przez koniuszego Iwana Czeladnina. Hetman wielki litewski książę Konstanty Ostrogski zdołał przeprowić się przez Dniepr i ustawić rycerstwo do bitwy. W trakcie walki na prawym skrzydle wojsk Rzeczypospolitej jazda litewska przeprowadziła pozorowany odwrót wciągając wroga pod ogień piechoty i artylerii. W wyniku bitwy do niewoli trafiło prawie całe moskiewskie dowództwo i liczni bojarowie.

10 IX 1526 Zebrany w Warszawie Sejm Księstwa Mazowieckiego ogłosił inkorporację Mazowsza do Korony. W ten sposób po blisko 400 latach od testamentu księcia Bolesława Krzywoustego, który zapoczątkował rozbiór dzielnicowy, mazowiecka ziemia w całości powróciła do Polski. Decyzja o inkorporacji była następstwem bezpotomnej i przedwczesnej śmierci książąt Stanisława i Janusza III, na których wygasła mazowiecka linia Piastów.

12 – 18 września

12 IX 1683 Około godziny 18, po całodziennych działaniach sprzymierzonych oddziałów austriackich i saskich oraz polskiej piechoty i artylerii, król Jan III Sobieski dał znak do decydującego natarcia na oblegające Wiedeń wojska Kara Mustafy. Na skinięcie buławy polskiego monarchy na wroga runęło blisko 20 000 jazdy z husarią na czele. Niespotykana w dziejach Europy szarża zmiażdżyła szeregi wielkiego wezyra. O poniesionej wówczas przez Turków klęsce Silahdar Mehmed aga pisał: *porażka i przegrana – od której niech Ałłach zachowa! – była to przeogromna, klęska taka, jaka od powstania (osmańskiego) państwa nigdy jeszcze się nie wydarzyła.*

14 IX 1947 We wsi Okopy na Podlasiu przyszedł na świat przyszły kapelan „Solidarności” i męczennik, ksiądz Jerzy Popiełuszko. Jego rodzice Władysław i Marianna z Gniedziejków prowadzili gospodarstwo rolne. To oni wpoili przyszłemu błogosławionemu religijność, poszanowanie dla prawdy oraz miłość do ojczyzny. Ksiądz Jerzy przez całe życie pozostał wierny tym wartościom.

17 IX 1939 Ok. godziny 6:00 wojska sowieckie rozpoczęły agresję na Polskę. Pomimo miażdżącej przewagi wroga polskie oddziały Korpusu Ochrony Pogranicza podjęły walkę, w ramach której stoczyły szereg bitew i potyczek z Armią Czerwoną.

19 – 25 września

22 IX 1939 Zakończyły się krwawe walki o Grodno. Przed sowieckim agresorem dysponującym bronią pancerną miasto było bronione przez nieliczne oddziały Wojska Polskiego, policję, harcerzy, uczniów oraz cywilów. Pomimo znacznej przewagi Armia Czerwona w ramach ochrony swoich czołgów uciekała się m.in. do haniebnej taktyki żywych tarcz. Po zdobyciu miasta na jego terenie oraz w bezpośredniej okolicy sowieci dopuścili się masowych mordów na wziętych do niewoli obrońcach oraz cywilach.

20 IX 1944 Utworzone zostają Narodowe Siły Zbrojne

23 IX 1976 W Warszawie 14 działaczy podpisało „Apel do społeczeństwa i władz PRL”, który zawiadamiał o utworzeniu Komitetu Obrony Robotników. Jak deklarowano powołano go *celem zainicjowania wszechstronnych form obrony i pomocy wobec bezprawia komunistycznych władz*. W gronie sygnatariuszy znaleźli się: Jerzy Andrzejewski, Stanisław Barańczak, Ludwik Cohn, Jacek Kuroń, Edward Lipski, Jan Józef Lipski, Antoni Macierewicz, Piotr Naimski, Antoni Pajdak, Józef Rybicki, Aniela Steinsbergowa, Adam Szczypiorski, ks. Jan Zieja oraz Wojciech Ziemiński.

26 września – 2 października

26 IX 1920 Zakończyła się sześciodniowa bitwa nad Niemnem. W planach bolszewickich batalia ta miała stać się decydującym ciosem zadany oddziałom Józefa Piłsudskiego. Wojska polskie uprzędziły jednak ruch wroga, dzięki czemu zdobyły Grodno i doprowadziły do finalnego rozbicia bolszewickich armii. Była to ostatnia wielka bitwa wojny polsko-bolszewickiej. Jej wynik znacznie wzmocnił pozycję Polski podczas rokowań pokojowych w Rydze.

27 IX 1605 Hetman polny litewski Jan Karol Chodkiewicz przy pomocy husarii rozgromił ponad trzykrotnie liczniejsze oddziały szwedzkie pod Kircholmem. Victoria ta będąca jednym z największych sukcesów militarnych I Rzeczypospolitej rozślawiła imię wodza na całym ówczesnym świecie.

28 IX 1612 Umiera ksiądz Piotr Skarga, wielki kaznodzieja narodu, kandydat na ołtarze.

3 – 9 października

6 X 1788 Na Zamku Królewskim w Warszawie rozpoczęły się obrady sejmu, który przeszedł do historii pod nazwą Sejmu Wielkiego lub Czteroletniego. Jego głównym celem było zreformowanie i uzdrowienie państwa, które stało przed widmem utraty suwerenności. Największym osiągnięciem sejmu było uchwalenie w 1791 roku Konstytucji 3 maja. Historycznym obradom przewodniczyli marszałkowie Stanisław Małachowski i Kazimierz Nestor Sapieha.

7 X 1620 Pod Mohylowem poległ siedemdziesięcioletni hetman wielki koronny, Stanisław Żółkiewski. W trakcie swojej służby Najjaśniejszej Rzeczypospolitej walczył u boku króla Stefana Batorego i kanclerza Jana Zamoyskiego. Już jako hetman poszerzał polskie wpływy w Mołdawii, gromił Szwedów, Turków i Tatarów, a także pozostając wiernym monarsze stłumił bunt rokoszan. Pełni swojego geniuszu dowiódł bijąc pod Kłuszynem wielokrotnie silniejsze wojska rosyjsko-szwedzkie i jako pierwszy europejski wódz zdobywając Kreml. W trakcie swojego ostatniego boju podwładnym, którzy w obliczu klęski proponowali mu ucieczkę na koniu, powiedział: *nie wsiądę, miło mi przy was umierać*.

9 X 1941 Naczelny Wódz gen. Sikorski tworzy 1 Samodzielną Brygadę Spadochronową dowodzoną przez gen. Stanisława Sosabowskiego.

10 – 16 października

11 X 1969 W Arundel w Kanadzie zmarł Wódz Naczelny Wojska Polskiego gen. Kazimierz Sosnkowski. W trakcie swojej wieloletniej służby dla ojczyzny m.in. był inicjatorem powstania Związku Walki Czynnej; pełnił funkcję szefa sztabu i zastępcy komendanta I Brygady Legionów; latem 1920 roku podczas wojny polsko-bolszewickiej odbudował pobite jednostki i zorganizował armię ochotniczą; podczas wojny obronnej 1939 roku dowodził Frontem Południowym, a następnie został pierwszym komendantem Związku Walki Zbrojnej. Urnę z prochami generała sprowadzono z Kanady dopiero w 1992 roku i złożono w podziemiach warszawskiej archikatedry.

14 X 1773 Na wniosek króla Stanisława Augusta Poniatowskiego Sejm Rzeczypospolitej powołał Komisję Edukacji Narodowej. Była to pierwsza państwowa instytucja oświatowa w całej Europie. Jej celem było przeprowadzenie ogólnonarodowej reformy oświaty oraz przejęcie szkolnictwa kierowanego dotąd przez rozwiązany w 1773 roku zakon jezuitów. Pierwszym prezesem KEN został biskup wileński Ignacy Jakub Massalski.

15 X 1817 Umiera Tadeusz Kościuszko.

17 – 23 października

19 X 1813 W trakcie bitwy pod Lipskiem w nurtach Elstery utonął wielokrotnie raniony marszałek Francji, książę Józef Poniatowski. Wraz z podległym mu korpusem polskim osłaniał cofające się oddziały Wielkiej Armii. W trakcie zaciętych walk i przeprawy przez rzekę polski oddział stracił 90% swojego stanu. Książę Poniatowski przed śmiercią miał powiedzieć: *Bóg mi oddał honor Polaków. Jemu samemu Go oddam.*

21 X 1963 W miejscowości Majdan Kozic Górnych, 18 lat po zakończeniu II wojny światowej, kilkudziesięciosobowy oddział funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i ZOMO zdołał otoczyć ostatniego z Żołnierzy Wyklętych, Józefa Franczaka „Lalka”. Pomimo rażącej dysproporcji sił wywiązała się walka, podczas której „Lalek” zginął z bronią w ręku. W 2008 roku prezydent Lech Kaczyński pośmiertnie odznaczył Józefa Franczaka Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

22 X 1978 Inauguracja pontyfikatu Jana Pawła II.

24 – 30 października

29 X 1611 Hołd ruski na Zamku Warszawskim. Wzięty do niewoli car Wasyl IV Szujski i jego bracia złożyli hołd przed królem Zygmuntem III Wazą

26 X 1956 Po ponad trzech latach internowania przez komunistyczne władze uwolniony został Prymas Polski Stefan Wyszyński. W trakcie odosobnienia kardynał był przetrzymywany kolejno w Rywałdzie, Stoczku, Prudniku i Komańczy. Jako więzień był inwigilowany i podsłuchiwany. Starano się też kardynała na różne sposoby złamać psychicznie. Warunki, w których był przetrzymywany przyczyniły się do rozwoju choroby nerek i reumatyzmu.

27 X 1991 W Polsce odbyły się pierwsze po II wojnie światowej, w pełni wolne i demokratyczne wybory parlamentarne. W ich wyniku z nieznaczną przewagą zwyciężyła Unia Demokratyczna, która zdobyła 62 mandaty poselskie. Tuż za nią uplasował się postkomunistyczny Sojusz Lewicy Demokratycznej z 60 miejscami w parlamencie. Łącznie w Sejmie zasiedli przedstawiciele, aż 24 ugrupowań politycznych.

31 października – 6 listopada

2 XI 1925 W Warszawie pod kolumnadą Pałacu Saskiego złożono zwłoki bezimiennego polskiego żołnierza poległego w 1918 roku, ekshumowane i przewiezione z Cmentarza Obrońców Lwowa. Nowe miejsce pochówku nazwane Grobem Nieznanego Żołnierza zostało zaprojektowane przez artystę Stanisława Ostrowskiego.

3 XI 1771 Konfederaci barscy pod wodzą Walentego Łukawskiego dokonali bezprecedensowego czynu w historii Polski napadając u zbiegu ulic Miodowej i Koziej w Warszawie na karetę Stanisława Augusta Poniatowskiego i porywając króla. Uprowadzony monarcha zdołał jednak po paru godzinach przekonać jednego z porywaczy i odzyskać wolność. Dwa lata później Łukawski został za swój czyn osądzony i stracony.

3 XI 1984 W Warszawie odbywa się pogrzeb księdza Jerzego Popiełuszki, wielka manifestacja religijno patriotyczna.

7 – 13 listopada

7 XI 1867 W Warszawie przyszła na świat wybitna uczona w zakresie fizyki i chemii Maria Skłodowska. Po wyjeździe do Paryża i poślubieniu francuskiego fizyka Pierre'a Curie prowadziła wraz z nim prace badawcze, które zaowocowały odkryciem dwóch nowych pierwiastków: polonu i radu. Za intensywne badania małżonkowie zostali wraz z Henrim Becquerelem nagrodzeni Nagrodą Nobla z fizyki. Maria Skłodowska-Curie powtórnie otrzymała Nagrodę Nobla w dziedzinie chemii, tym samym zostając jedyną kobietą-uczoną dwukrotnie wyróżnioną przez noblowską komisję. Była również pierwszą kobietą profesorem wykładającym na paryskiej Sorbonie.

11 XI 1918 Odzyskanie Niepodległości

13 XI 1924 Pisarz Władysław Reymont został drugim polskim laureatem literackiej Nagrody Nobla. Komitet Noblowski przyznał Polakowi tę prestiżową nagrodę za napisaną w latach 1901 – 1908 czterotomową powieść „Chłopi”.

14 – 20 listopada

15 XI 1916 Umiera Henryk Sienkiewicz, pisarz, laureat nagrody Nobla

17 XI 1989 Po trzydziestu ośmiu latach od osłonięcia usunięto z placu Bankowego w Warszawie pomnik krwawego zbrodniarza komunistycznego Feliksa Dzierżyńskiego. W trakcie demontażu pomnik, ku radości zebranych ludzi, rozpadł się na części. Wydarzenie to jest jednym z symboli obalenia komunizmu w Polsce.

20 XI 1900 W Krakowie odbył się ślub Jadwigi Mikołajczykówny i poety Lucjana Rydla. Zorganizowana po nim uroczystość weselna, która odbyła się w dworku w Bronowicach zainspirowała Stanisława Wyspiańskiego do napisania dramatu „Wesele”.

21 – 27 listopada

22 XI 1864 Zakończono budowę pierwszego stalowego mostu w Warszawie, którego projektantem był inżynier Stanisław Kierbedź. Most Kierbedzia funkcjonował do Powstania Warszawskiego, w trakcie którego Niemcy wycofując się z Pragi, 13 września 1944 roku wysadzili wszystkie stołeczne przeprawy na Wiśle.

23 XI 1619 Oddziały polskie pod wodzą Walentego Rogowskiego pokonały w bitwie pod Humiennym siły księcia siedmiogrodzkiego Jerzego I Rakoczego. Po stronie polskiej w walkach wzięły udział słynące z bitności oddziały jazdy lekkiej zwane lisowczykami. Zwycięstwo to zmusiło wojska siedmiogrodzkie do zaprzestania prowadzonego przez nie oblężenia Wiednia, przez co nazywane jest pierwszą odsieczą wiedeńską.

26 XI 1855 Umiera w Konstantynopolu Adam Mickiewicz – Polski wieszcz narodowy.

28 listopada – 4 grudnia

1 XII 1918 Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego gen. Stanisław Szeptycki wydał rozporządzenie, w myśl którego polskie samoloty wojskowe miały zostać oznaczone ujednoczonym znakiem szachownicy. Od tego momentu szachownica lotnicza ma formę kwadratu podzielonego na cztery pola w barwach białej i czerwonej.

2 XII 1991 Rzeczpospolita Polska jako pierwsze państwo na świecie uznała niepodległość Ukrainy. Wydarzenie to zostało poprzedzone dzień wcześniej przez ogólnoukraińskie referendum, podczas którego nasi wschodni sąsiedzi odpowiedzieli na pytanie: *Czy zgadza się Pan/Pani z Aktem ogłoszenia niepodległości Ukrainy?* Ponad 90% osób, która wzięło udział w referendum opowiedziało się za niepodległym państwem ukraińskim.

4 XII 1896 We Lwowie urodził się as wywiadu Oddziału II Sztabu Głównego mjr Jerzy Sosnowski. W latach dwudziestych XX wieku, jako zniewalająco przystojny i bogaty baron „Georg von Sosnowski”, stworzył na terenie Niemiec placówkę wywiadowczą o kryptonimie „In.3”. Dzięki jego działalności II Rzeczpospolita zyskała informacje dotyczące m.in. potajemnej rozbudowy niemieckich wojsk oraz tajnej niemiecko-sowieckiej współpracy wojskowej.

5 – 11 grudnia

5 XII 1867 W majątku Zułów na Wileńszczyźnie urodził się twórca niepodległej II RP Józef Klemens Piłsudski. Był synem Józefa Wincentego, komisarza powiatu kowieńskiego w powstaniu styczniowym i Marii z Billewiczów. Późniejszy pierwszy Marszałek Polski od młodości związał się z konspiracją antycarską i działaniem na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości. Jako jeden z najwybitniejszych przedstawicieli pokolenia, które po 123 latach zaborów podjęło zwycięską walkę o wolność ojczyzny, miał szczęście i zaszczyt być głównym budowniczym, a także symbolem odzyskanej państwowości.

6 XII 1806 Generał Jan Henryk Dąbrowski przybył do zajętej przez wojska napoleońskie Warszawy.

8 XII 1953 Na Jasnej Górze w Kaplicy Matki Bożej po raz pierwszy w historii odmówiono wieczorną modlitwę „Apel Jasnogórski”. Nabożeństwo odprawiano w intencji internowanego przez komunistyczne władze kard. Stefana Wyszyńskiego. Tego samego dnia uwięziony w Stoczku Warmińskim Prymas Tysiąclecia złożył „Akt Osobistego Oddania się Matce Boskiej”.

12 – 18 grudnia

13 XII 1981 Życie w Polsce zostało sparaliżowane wprowadzonym przez reżim komunistyczny stanem wojennym. Zaskoczeni Polacy usłyszeli nadawane za pośrednictwem radia i telewizji złowieszcze słowa premiera Wojciecha Jaruzelskiego: *Obywatelki i obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej! Zwracam się dziś do Was jako żołnierz i jako szef rządu polskiego. Zwracam się do Was w sprawach wagi najwyższej. Ojczyzna nasza znalazła się nad przepaścią. [...] Ogłaszam, że w dniu dzisiejszym ukonstytuowała się Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego. Rada Państwa, w zgodzie z postanowieniami Konstytucji, wprowadziła*

14 XII 1970 W Gdańsku w Stoczni im. Lenina rozpoczął się strajk będący wyrazem sprzeciwu wobec ogłoszonych dwa dni wcześniej podwyżek cen mięsa i artykułów żywnościowych. Protest rozszerzył się na zakłady na całym Wybrzeżu i przeszedł do historii pod nazwą Grudnia '70. Komunistyczne władze zdecydowały się na użycie siły, w tym wojska i ciężkiego sprzętu. Przeciw protestującym, nazwanym przez I sekretarza KC PZPR Władysława Gomułkę kontrrewolucją, użyto ostrej amunicji. W trakcie starć z ręk komunistów zginęło co najmniej 45 osób, a ponad tysiąc kolejnych zostało rannych.

17 XII 1970 Przyjeżdżający rano do Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni robotnicy zostali zaskoczeni niemożnością dostania się do otoczonego przez wojsko zakładu pracy. Około godziny 6:00 do gęstniejącego i napierającego na siebie tłumu stoczniowców otworzono ogień. Rozpoczął się dzień, który przeszedł do historii, jako czarny czwartek.

19 – 25 grudnia

21 XII 1944 Generał Leopold Okulicki „Niedźwiadek” został mianowany ostatnim Komendantem Głównym Armii Krajowej. Funkcję tę sprawował przez niespełna miesiąc. 19 stycznia 1945 roku w obliczu rozpoczętej przez Armię Czerwoną ofensywy i przekroczenia przez nią Wisły, wydał rozkaz rozwiązujący Armię Krajową. Jednocześnie działalność niepodległościową kontynuował w ramach konspiracyjnej organizacji NIE.

24 XII 1944 We Włoszech dowódca II Korpusu Polskiego generał Władysław Anders wydał do swoich żołnierzy świąteczny rozkaz. W jego treści napisał: *rok temu na Pasterce, u Żłobka Zbawiciela w Betlejem, prosiliśmy o Błogosławieństwo w nadchodzących walkach. Bóg pobłogosławił naszemu orężowi; w roku 1944 nie ponieśliśmy ani jednej porażki, wzięwszy wielokrotnie wspaniałe odwet na wrogu. [...] Ufamy, że w nagrodę za nasz żołnierski trud dane nam będzie złożyć hołd u stóp Jasnogórskiej i Ostrobramskiej. W tej nadziei*

25 XII 1929 Umiera Św. Brat Albert, właściwie Adam Chmielowski.

26 – 31 grudnia

27 XII 1655 Dzień po świętach Bożego Narodzenia zakończyło się prowadzone od ponad miesiąca przez szwedzkie wojska oblężenie Jasnej Góry. Heroiczną obroną klasztoru i sanktuarium kierował jego przeor, paulin Augustyn Kordecki. Nieugięta postawa oraz głęboka wiara w sens bronienia świętego dla Polaków miejsca pozwoliła zrównoważyć przewagę liczebną najeźdźcy stając się symbolem oporu podczas potopu szwedzkiego.

28 XII 1944 Przeprowadzono ostatni zrzut Cichociemnych do Polski. Łącznie w okresie od lutego 1941 roku zrzucono 316 dokładnie wyselekcjonowanych i doskonale wyszkolonych żołnierzy, którzy odegrali kluczową rolę w walce z prowadzonej na terenie okupowanego kraju.

29 XII 1989 Polski Sejm po 37 latach zniósł nazwę Polska Rzeczpospolita Ludowa przywracając nazwę państwa Rzeczpospolita Polska. Datę tę uważa się za jeden z symbolicznych momentów kończących okres komunistycznego zniewolenie kraju.